

Քանավէճը Կը Շարունակուի
ՄԵԼԳՈՆԵԱՆՑԻՆԵՐ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԵՆ ՄԵՉԻ

Մելգոնեանի հարցի կապակցութեամբ Պր. Կարպիս Քէշիշօղլուի սրտցաւ նամակով ստեղծուած բանավէճը մեզ բաւական հեռու տարաւ: Բայց կը կարծենք թէ օգտակար բանավէճ մըն է այս: Վերջին օրերու մեր հրատարակութիւններուն փոխարէն արտասահմանի Մելգոնեանցիներու անունով Պր. Ժիրայր Մակարեանի ստորագրութեամբ ստացանք շնորհակալութեան ելեկտրոնիկ-նամակ մը, գոր կը հրատարակենք ստորեւ:

Սիրելի Պր. Խմբագիր,

Մենք՝ Մելգոնեանի «Մելգոնեան Ֆոր Էվըր Կազմակերպութեան» անդամներս, կը կարդանք, կը բաժնենք, կը գօրակցինք եւ կը վայելենք համացանցի վրայ ձեր արտայայտած գաղափարները: Մենք ձեզմէ աւելի լաւը պիտի չկարենայինք ըսել քան ինչ որ դուք ըսիք Տիկ. Լաուրա Յովսէփեանի ձեր պատասխանին մէջ: Դուք շատ լաւ գիտէք թէ մեզի համար որքան կարեւոր է պահել Սփիւռքի մեր վարժարանները: Այդ Տիկնոջ պարագան անյոյս պարագայ է: Բնաւ չեմ բաժներ անոր կարծիքները եւ հիմա չեմ ուզեր ժամանակ վատնել փաստելու համար որ մենք աւելի լաւ հայեր ենք պարզապէս անոր համար որ մենք Մելգոնեանցիներ ենք: Յիսունական թուականներուն երբ կ'ուսանէի Մելգոնեանի մէջ, ունէի Իսթանպուլէն եւ ուրիշ երկիրներէ ժամանած ընկերներ ու բարեկամներ: Մելգոնեանը կամուրջ մըն է աշխարհի բոլոր երկիրներու հայ մանուկներուն միջեւ:

Մելգոնեան վարժարանի առաքելութիւնը գերոյի պիտի վերածուի եթէ ան փոխադրուի Երեւան: Ան պիտի դառնայ ուրիշ սովորական դպրոց մը, որ ոչինչ պիտի կարենայ աւելցնել Հայաստանի մէջ արդէն առկայ կրթական եւ մշակութային հաստատութիւններու չափանիշներուն վրայ: Ասիկա Բարեգործականին համար միմիայն պատրուակ մը պիտի ըլլայ որպէսզի Մելգոնեանը ծախսէ ու փոխարժէքը գրպանէ:

Տիկ. Լաուրայի նման մտածողներուն ուղին «կորուստի ուղի» է: Հայաստան բնաւ իր օգնութեան ձեռքը չերկարեց Սփիւռքին: Մենք վերապրողներ ու պայքարողներ ենք: Հայաստանի վիճակը ի՞նչ կ'ըլլար եթէ ան Սփիւռքը չունենար:

Ամէն պարագայի ուզեցի քանի մը տողով շնորհակալութիւն յայտնել ձեզի ձեր ցուցաբերած ուշադրութեան եւ մեր Արեւմտահայ ժառանգութիւնը պահպանելու հարցին ձեր բերած նպաստին համար:

Անկեղծօրէն

ԺԻՐԱՅԻ ՄԱԿԱՐԵԱՆ

*

Մեր աշխատակից Պր. Կարպիս Քէշիշօղլուէն եւս ստացանք երկարաշունչ նամակ մը գոր կը հրատարակենք փոքր յապաւումներով.

*

Յարգելի Խմբագրութիւն,

Պուէնոս Այրէսցի Տիկին Լաուրա Յովսէփեանին գրածները զիս կը մղեն հետեւեալ խորհրդածութիւններուն.–

Տիկին Յովսէփեանը կարծեմ, վերջին տասը տարիներու մէջ աշխարհի փոփոխութենէն, կլոպակիզմէն լուր չունի: Տակաւին քէպապ, սու պէօրէղի եւ պագլավայի մասին կը խօսի...: Աշխարհը ո՞ր կ'երթայ, մեր հայերուն մէկ մասը տակաւին ո՞ր մնացած են... Ասիկա շատ ցաւալի է: Այսօր անգլերէնը կը տիրապետէ աշխարհի մէջ: Մելգոնեանի պէս լաւ համբաւ ունեցող կրթական օճախ մը փակելը «ոճիր» մըն է մեր մշակոյթին համար: Տիկինը կը մոռնայ որ Սփիւռքի հայ գաղութները, լաւ պատրաստուած, բարձր ուսում առած հայորդիներու պէտք ունին:

Հայաստանի համալսարանները, վերջին տարիներուն կորսնցուցած են իրենց մակարդակը: Ցաւալի է որ, օրինակ, Ամերիկահայերուն մէջ ալ բարձր ուսում ստացողներուն թիւը այնքան բարձր չէ: Մերինները կը նախընտրեն շուտով դրամ շահիլ եւ կամ բանալ պէնզինի կայաններ, ոսկերիչի խանութներ, զգեստի մաքրութեան կայան, որոնք աւելի շահաւոր կը նկատուին: Եթէ քիչ մը իրենց շուրջ նային, պիտի տեսնեն որ Ամերիկա նոր գաղթած Չինացիներ, Վիէթնամցիներ ինչպիսի յաջողութեամբ կ'աւարտեն Ամերիկեան

համալսարանները: Այս պատճառով շատ լաւ պիտի ըլլար որ Մելգոնեանը համալսարանի մը վերածուէր:

Հայաստան արտասահմանի հայորդիները ընդունելէ առաջ, արտագաղթը թող կեցնել ջանայ: Ո՞ր են մեր շրջանի կարեւոր ուղեղները: Նոյնիսկ Թոքիոյի մէջ աշխատող Հայաստանցիներ կան: Աւստրալիա, Նորվեկիա, Շուէտ, նոյնիսկ Ալասքա են Հայաստանցիները: Եթէ Հայաստանի պայմանները լաւագոյնն են Սփիւռքի հայորդիները ընդունելու համար, ինչո՞ւ Հայաստանցիները իրենք գիրենք դուրս նետելու համար ամէն միջոցի կը ձեռնարկեն:

Յարգելի Տիկինը պէտք է գիտնայ որ այս տողերուն հեղինակը իրմէ ալ աւելի «ազգասէր» է եւ Հայաստանի բարգաւաճումը կը ցանկայ...: Բայց ան նաեւ իրապաշտ է այսօրուան կացութեան վերլուծումը ընելու համար: Հայաստան տարիներէ ի վեր օգնութիւն կը ստանայ... Եթէ Սփիւռքը օգնութիւններու առաջին օրերուն, 1991ին, նուիրատուութիւններուն հաշիւը պահանջէր, վստահ եղէք որ Հայաստան այսօր շատ աւելի լաւ վիճակի մը մէջ պիտի ըլլար եւ իր պարտականութիւնները լիովին պիտի կատարէր որպէս երկիր մը որուն ստացած նուիրատուութիւնները շարունակ կ'աւելնան: Այսպէս՝ Սփիւռքին հետ աւելի լաւ երկխօսութեան մը մէջ պիտի ըլլար:

Ձեզի օրինակ մը տամ: Երեք Պալթեան երկիրներ, Էսթոնիա, Լիթվանիա, Լատվիա, նոյն տարին իրենց ազատութիւնը ստացան եւ անմիջապէս իրենց դռները բացին Պալթեան «տիասփորա»յին, որ Շիքակոյի մէջ համախմբուած էր: Նոյնիսկ անոնցմէ մէկուն նախագահը Շիքակոյէն եկաւ...: Նոյն բանը ըրին Լեհերը: Այսօր այդ երկիրները Եւրոպական Միութեան անդամ դարձած են եւ ցոյց կը տրուին որպէս մէկմէկ տիպար ժողովրդավարութեան:

Հայաստան ի՞նչ ըրաւ: Մենք ամէն բան գիտենք, դուք միայն դրամ դրկեցէք, մենք անկախ երկիր մըն ենք եւ մեր գործը գիտենք, ըսաւ:

Խորհեցէք որ այսքան հարուստ Սփիւռք ունեցող երկիր մը չկրցաւ իր Սփիւռքը սիրաշահիլ: Թրքական անցագրով մէկը այսօր կրնայ առանց վիզայի երթալ Ատրալէճան, Ղազախստան: Բայց նոյնիսկ Ամերիկահայը պէտք է վիզա առնէ Հայաստան երթալու համար: Խնդիրը եթէ վիզայի դրամն է, անիկա կրնան զանձել Երեւանի օդակայանը, ինչպէս կ'ընեն Պուէնոս Այրեսի մէջ: Մենք

տակալին պարզ մանրամասնությունները չենք կրնար կարգադրել եւ ուրիշներէն օրինակ առնել...: Եթէ քննէք Իսրայէլի եւ Հրեայ «տիասփորա»յին յարաբերությունները, կը հասկնաք թէ ինչ ըսել կ'ուզեմ: Հեռու երթալու ալ պէտք չունիք, Պուէնոս Այրէսի հրեայ գաղութը ուսումնասիրեցէք, կը հասկնաք թէ ինչ կ'ըսեմ:

Երանի՛ թէ ձեր երիտասարդները չստիպուէին Հայաստան ուսանելու երթալու համար քէպապ վաճառել: Գաղութ մը ուր կայ Էօրնէքեանի (որուն ծանօթացած էի, Արժանօրինի օղակայանները առնելէն առաջ) եւ քանի մը մեծահարուստ ազգային բարերարներ, գաղութը այդ մեծահարուստները համոզելու էր «Ֆօնա» մը հիմնելու համար:

Հայ գիրերու 1600 ամեակը կը տօնենք այս օրերս: Փոքրիկ ժողովուրդ մը որ իր գիրերով, եկեղեցիներով եւ արեւմտահայերէնով այսչափ տարի ոտքի մնացած է: Գիրերը եւ մշակոյթը դպրոցով կ'ըլլան: Դպրոցները զոցենք, ամէն մարդ թող Արաւելահայերէն եւ Հայաստանի անընդունելի ուղղագրութիւնը սորվելու համար թող Երեւան երթայ: Ասիկա ծիծաղելի բան մը կ'ըլլայ: Աշխարհի վրայ կրնա՞նք ցոյց տալ այսքան փոքրիկ ուրիշ ազգ մըն ալ որ երկու ուղղագրութիւն ունենայ:

Երկրի մը բարգաւաճման համար «շինիչ» քննադատութիւն պէտք է, որպէսզի ղեկավարները իրենց սխալները ուղղեն: Հայաստանը լրիւ ճանչնալու համար չի բաւեր Արմէնիա պանդոկի մէջ բնակիլ, պէտք է երթալ Ղափան, Վանաձոր, Մեղրի: Դարձեալ պիտի կրկնեմ... Գիշդ է որ աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ կաշառք կայ... Բայց Հայաստանի մէջ չափը սահմանը անցած է: Պէտք է որ կաշառքը աւելի նուազի, մանաւանդ դպրոցէն, հիւանդանոցներէն սրբուի եւ արտասահմանէն ներդրում ընելու համար եկած գործի մարդոցմէ կաշառք չուզուի: Հայաստան պէտք է որ աւելի «լիպերալ» երկիր մը դառնայ եւ իր Սփիւռքին հետ ձեռք ձեռքի տալով բարձրանայ:

Իբր վերջին խօսք պիտի ուզէի յարգելի Տիկնոջ յիշեցնել որ Դպրոցները ո՛չ մէկ երկրի մէջ «շահ» կ'ընեն: Նոյնիսկ աշխարհի ամենալաւագոյն համալսարաններէն մէկը՝ Հարվըրտը ամէն տարի միլիոնաւոր տուլար նուիրատուութիւն կը ստանայ: Դրամ կը կորսնցնէ ըսելով, այսչափ տարուան դպրոց մը չի զոցուիր: Եկէք եւ տեսէք որ Թուրքիոյ մէջ իսկ գործի մարդիկ,

դերասաններ եւ այլ անձեր դպրոց կառուցելու եւ պետութեան նուիրելու արշաւի մէջ են: Ի՞նչ լաւ պիտի ըլլար եթէ մենք Հայերս, քիչ մը ուրիշ երկիրներէն լաւ օրինակներ առնէինք: